

Siseministri määruse „Siseministri 25. septembri 2018. aasta määruse nr 22 „Politsei taktikalise juhtimise andmekogu põhimäärus“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on **kehtestada hädaabiteate andmete täpsemad töötlemise reeglid** politsei taktikalise juhtimise andmekogus (edaspidi *KILP*).

Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi *PPA*) kasutab hetkel politseisündmuse andmete töötlemisel hädaabiteadete ning abi- ja infoteadete andmekogu (edaspidi *HKSOS*) ja *KILP*-i. Sündmusele reageerimisel on otstarbekam kasutada ühte töövahendit – *KILP*-i.

KILP kasutamise eesmärk on planeerida ja hallata kogu politsei reageerivat ressursi, registreerida politsei pädevuses operatiivteateid ja -sündmusi ning taktikaliselt juhtida operatiivsündmusi ja korraldada nende lahendamist ning hallata rahvusvahelise koostööga seotud operatiivinformatsiooni.

Eelnõu eesmärk on *KILP*-is edaspidi hädaabiteate kohta töödelda:

- hädaabiteate teinud isiku asukoha andmeid;
- hädaabiteate metaandmeid ja koos viitega Häirekeskuse kõneside salvestisele.

Eelnõuga ei kaasne olulist mõju. Riik juba töötleb neid andmeid *HKSOS*-is. **Muudatustega ei ole kavas inimestelt koguda rohkem andmeid või suurendada andmete töötlejate arvu.** *PPA* töötleb neid andmeid täna *HKSOS*-is ja osaliselt *KILP*-is. Sellega seonduvalt jääb *PPA* sündmustele reageerides jätkuvalt kasutama *HKSOS*-i kantud andmeid, kuid järk-järgult vähendatakse *HKSOS*-i vahetut kasutamist töövahendina.

Täiendavalt tõstetakse *KILP*-i turvaklassi, täiendatakse andmeandjate regulatsiooni, et oleks selge, milliseid teistest andmekogudest saadud andmeid *KILP*-is töödeldakse ning andmeandjana lisatakse teenistus- ja tsiviilrelvade register.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Kaspar Lepper (kaspar.lepper@siseministeerium.ee) koostöös *PPA* arenduseksperdi Annika Lauguga (annika.lauk@politsei.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Jaanus Põldmaa (tel 612 5041, jaanus.poldmaa@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskiri toimetatakse keeleliselt pärast kooskõlastusringi.

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse siseministri 25. septembri 2018. aasta määrust nr 22 „Politsei taktikalise juhtimise andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *kehtiv põhimäärus*) avaldamismärkega RT I, 14.02.2024, 3.

Eelnõu ei ole seotud mõne muu menetluses oleva eelnõuga või Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega ning kehtiv põhimäärus viiakse kooskõlla isikuandmete kaitse üldmäärusega¹.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist:

- 1) paragrahvi 1 reguleeritakse kehtivas põhimääruses KILP-i turvaklassi tõstmist, HKSOS-i andmete töötlemist ning andmeandjate täiendusi.
- 2) paragrahvi 2 sätestatakse määruse jõustumine üldises korras, välja arvatud turvaklassi tõstmine, mida tehakse alates 1. jaanuarist 2026.

KILP-i üldregulatsioon sätestati politsei ja piirivalve seaduses (edaspidi *PPVS*) 19. juunil 2017. aastal vastu võetud **politsei ja piirivalve seaduse ning päästeteenistuse seaduse muutmise seadusega**². KILP asutati riigipiiri valvamise, piirirežiimi tagamise ning piiriolukorrast ülevaate saamise, sealhulgas piirirahu hoidmise eesmärgil, et avastada ebaseaduslikku piiriületust, tuvastada objekte, planeerida riigipiiri valvamiseks vajalikku ressursi ning tõkestada piiriülest kuritegevust.

KILP-i riigipiiri valvamiseks vajaliku ressursi planeerimise arendus ning riigipiiri valvamise ja piirirežiimi tagamisega seotud ressursside ja sündmuste lahendamise taktikalise juhtimise arendus olid laiapõhjalised ning sobisid ka teiste PPA reageerivate ressursside komplekteerimiseks ja sündmuste taktikaliseks juhtimiseks. Seetõttu muudeti 11. mail 2022. aastal vastu võetud **politsei ja piirivalve seaduse ning teiste seaduste muutmise seadusega** (eriteenistuste ühtlustamine)³ KILP-i nimetust ning laiendati KILP-i asutamise eesmärki ja sellesse kantavate andmete loetelu. KILP katab ära kogu PPA ressursside ja sündmuste haldamise ning sündmuste lahendamise korraldamise.

Eelnõu § 1 punktiga 1 sätestatakse KILP-i andmete turvaklass. Lähtudes Vabariigi Valitsuse 9. detsembri 2022. aasta määrusest nr 121 „Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded“ on KILP-i andmete turvaklass käideldavuse alusel K3, terviklikkuse alusel T2 ja konfidentsiaalsuse alusel S2. Tõuseb käideldavuse turvaosaklass ehk KILP-i töökindlus peab alates 2026. aastast olema 99,9% (lubatud summaarne seisak nädalas ~ 10 minutit), lubatav nõutava reaktsioonaja kasv tippkoormusel – sekundid (1÷10).

Eelnõu § 1 punktiga 2 sätestatakse, et KILP-i kantakse sündmusest teavitaja asukoha andmed, sündmusest teavitamise aeg, sündmuse toimumise aeg ja aadress või asukoht. Kehtiva põhimääruse järgi kantakse KILP-i sündmusest teavitamise ning sündmuse toimumise aeg ja aadress või asukoht. Seega ei tehta eelnõuga sisulist muudatust, kuid sündmusest teavitaja asukoha ja sündmusest teavitamise ajahetke andmete töötlemine kirjutatakse KILP-i põhimäärusesse selgemalt. Asukoha andmed saadakse HKSOS-ist. Asukoha andmete töötlemine on vajalik politseisündmusele reageerimiseks. Sündmusest teavitaja andmeid juba töödeldakse kehtiva põhimääruse § 4 lõike 2 punkti 1 alusel, mille kohaselt KILP-i kantakse teate ja sündmuse kohta teataja ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünnikuupäev ja kontaktandmed (telefoninumber ja e-posti aadress).

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). – [ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88](#).

² [RT I, 06.07.2017, 2](#).

³ [RT I, 27.05.2022, 2](#).

Eelnõu § 1 punktiga 3 sätestatakse, et KILP-is töödeldakse hädaabikõne metaandmeid (kõne algusaega, kõne kestvust, helistaja numbrit) ja viidet kõneside salvestisele. Oluline on märkida, et KILP-is ei ole kavas töödelda kõneside salvestist ning PPA-l on juba praegu HKSOS-i kantud kõneside salvestistele juurdepääs. Sündmuse juurde lisatakse viide (link) HKSOS-is olevale kõnesalvestisele ning kui salvestise kuulamine on sündmuse lahendamiseks vajalik, ei pea sama sündmust eraldi avama HKSOS-i töölaua kaudu ja otsima sealt kõnesalvestist. Nende andmete töötlemine KILP-is on vajalik politseisündmuse lahendamiseks ja andmete töötlemine vahetult KILP-is võib kiirendada sündmuse lahendamist, tagades seeläbi inimeste turvalisust. Näiteks otsingu- ja päästetöödel või kui isikut vahetult ähvardava ohule reageerides tuleb otsustada valdusesse sisenev reageeriv ressurss. Seega kannab hädaabiteate selliste andmete töötlemine PPVS § 25¹ lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud reageeriva ressursi planeerimise ja politseisündmuse taktikalise juhtimise ja lahendamise eesmärke.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse KILP-i andmeandjate loetelu nende andmete kategooriaga, mida KILP teistest andmekogudest saab. Täiendus tehakse vajadusest suurendada andmete töötlemise läbipaistvust. KILP-i põhimääruse kehtestamisel 2018. aastal oli andmekogude põhimäärustega seonduvas õigusloomes tavapärane kehtestada andmekogude loetelu, millega andmeid vahetatakse. Samas ei määratletud andmekogudelt saadavaid andmete kategooriaid. Andmeandjate seast eemaldatakse piiriületuse ootejärjekorra andmekogu, kaitseväekohustuslaste register ning tolli automaatse numbrituvastussüsteemi andmekogu. Nimetatud andmekogud eemaldatakse, sest nende andmekogude andmeid ei ole olnud vaja KILP-i eesmärkide täitmiseks töödelda ja võrreldes KILP-i põhimääruse kehtestamisega 2018. aastal, ei planeerita selliste andmete kasutamist KILP-is ka tulevikus. Uue andmeandjana lisatakse teenistus- ja tsiviilrelvade register, millest saadakse andmeid isiku isikukoodi ja aadressiga seotud relvade kohta. Tegu ei ole olulise mõjuga täiendusega. PPA on teenistus- ja tsiviilrelvade registri vastutav töötleja ja politseisündmusele reageerimisel kontrollitakse ka praegu, kas sündmusega seotud isikul või sündmuse aadressil võib olla relvi. On ilmselge, et selline teave on politseisündmuse lahendamiseks vajalik. Edaspidi tehakse see päring KILP-i kaudu.

KILP-i esitavad andmeid:

- 1) Interpoli andmebaasid – isikuandmed ning varastatud või kaotatud reisidokumendi andmed, varastatud sõiduki andmed;
- 2) viisaregister – pikaajalise viisa menetlusega seotud andmed;
- 3) viisainfosüsteem – lühiajalise viisa menetlusega seotud andmed;
- 4) politsei andmekogu – süüteo menetluse, ennetava tegevuse, otsimise ja jälitusmenetluse andmestiku andmed;
- 5) isikut tõendavate dokumentide andmekogu – isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimisega seotud andmed ning isikut tõendava dokumendi menetlusega seotud andmed;
- 6) Schengeni infosüsteemi riiklik register – loovutamise või väljaandmise eesmärgil tagaotsitava isiku andmed, välismaalase suhtes kohaldatud sissesõidukeelu andmed, lahkumissetekirjutuse või kohtulahendiga pandud lahkumiskohustuse andmed, kadunud isiku või sellise isiku andmed, kes on vaja tema enda turvalisuse huvides või kaitseks ohu eest ajutiselt paigutada turvalisse kohta, tagaotsitava tunnistaja ja süüdistatava või süüdimõistetu andmed, andmed isiku, dokumendiplangi ja isikut tõendava dokumendi kohta varjatud, küsitlus- või erikontrolli teostamiseks ning varastatud, ebaseaduslikult omastatud või kaotatud dokumendiplangi ja kehtetuks tunnistatud isikut tõendava dokumendi andmed, mis on kantud Schengeni infosüsteemi riiklikusse registrisse arestimise, konfiskeerimise või kriminaalmenetluses asitõendi tagamiseks;
- 7) piirikontrolli infosüsteem – piiriületusega seotud andmed;
- 8) Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste andmekogu – Eestis ebaseadusliku viibimise ja Eestist lahkuma kohustamise menetlusega seotud andmed;

- 9) sissesõidukeeldude riiklik register – välismaalase suhtes kohaldatud sissesõidukeelu andmed;
- 10) hädaabiteadete ning abi- ja infoteadete andmekogu – hädaabiteate ja selle menetlemise toimingute andmed ning hädaabikõne metaandmed;
- 11) riigi personali ja palgaarvestuse andmekogu – teenistuja teenistuskoha ja palgaarvestuse andmed;
- 12) liikluskindlustuse register – sõiduki kindlustatuse andmed;
- 13) rahvastikuregister – üldandmed, elu- ja viibimiskoha andmed ning surmaandmed;
- 14) kinnistusraamat – kinnistu omaniku üldandmed;
- 15) liiklusregister – sõiduki andmed;
- 16) elektrooniline mereinfosüsteem – reisilaeval viibivate isikute nimekiri;
- 17) teenistus- ja tsiviilrelvade register – isikukoodi ja aadressiga seotud relvad.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse määruse jõustumine üldises korras ja osaliselt 1. jaanuaril 2026. aastal (vt seletuskirja p 6).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

4. Määruse mõjud

4.1. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatusel **ei ole sisulist mõju PPA teenistujatele**, sest HKSOS-i andmeid kasutatakse politseisündmusele reageerimiseks juba praegu. Esmatasandi reageerijale ei ole määrav, millises andmekogus hädaabiteate edastanud isiku andmed tehniliselt asuvad või millisel õiguslikul alusel neid töödeldakse. Küll aga on oluline teha nende andmete kasutamine võimalikult lihtsaks ehk KILP-i tuleks koondada need andmed, mille töötlemine on vajalik politseisündmuse lahendamiseks ning tagada nende andmete kättesaadavus ühest töövahendist. Praegu kasutatakse nende andmete töötlemiseks kahte andmekogu korraga ning teenistuja peab hädaabiteate edastanud isiku asukoha või kõne metaandmete saamiseks tegema päringu HKSOS-i. Edaspidi teeb KILP päringu HKSOS-i automaatselt.

Hädaabiteate edastanud isiku andmete töötlemise reguleerimisel tagatakse andmete töötlemise eesmärgipärasus, selgus ja läbipaistvus. KILP-i eesmärk on planeerida ja hallata kogu politsei reageerivat ressursi ühes infotehnoloogilises keskkonnas, registreerida politsei pädevuses operatiivteated ja -sündmused ning juhtida taktikaliselt operatiivsündmusi ja korraldada nende lahendamist. Nende HKSOS-i andmete töötlemine on üks osa politsei pädevusse kuuluvate operatiivsündmuste lahendamisest.

4.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Eelnõu mõjutab **kaudselt siseturvalisust**. Kuna KILP-i eesmärk on planeerida ja hallata kogu politsei reageerivat ressursi ühes infotehnoloogilises keskkonnas, registreerida politsei pädevuses operatiivteated ja -sündmused ning juhtida taktikaliselt operatiivsündmusi ja korraldada nende lahendamist. KILP võimaldab andmeid operatiivselt kasutada ning PPA-l on reaajas ülevaade olukorrast, sündmuste lahendamisest ja ressurssidest. KILP-i arendamisega tekib erinevatel juhtimistasanditel politsei pädevuses operatiivsündmuste lahendamise ülevaade ja see tõhustab politsei tööd. Seetõttu on mõju riigi julgeolekule kokkuvõttes **positiivne**, sest hädaabi teate teinud isiku andmete töötlemine vahetult KILP-is lihtsustab politseisündmusele reageerimist.

4.3. Mõju isikuandmete töötlemisele

Muudatus mõjutab **kaudselt andmesubjekte**: Mõju hädaabiteate edastajale on kaudne, sest kavandatud regulatsioon ei ole suunatud nende käitumise muutmisele ja eelnõuga ei panda neile uusi kohustusi. Täpsustatakse vaid seda, et millises andmekogus PPA hädaabiteate edastanud isiku andmeid töötleb. Seejuures kõnesalvestisi KILP-is ei töödelda, kuid tehniliselt on kavas lihtsustada PPA päringu tegemise viisi kõnesalvestise kuulamiseks (otse KILP-is avatud sündmuselt, mitte sama sündmuse juures HKSOS-i töölaualt).

Eelnõu mõjutab kaudselt andmesubjekti õigusi, mis tulenevad andmete pärimise õigusest ja õigusest andmete kaitsele. Samas ei too KILP-i andmete töötlemise täpsem reguleerimine andmesubjektile kaasa otsest tagajärge. KILP-i regulatsiooni kohaldamine, sealhulgas juurdepääsuõiguste korrektne andmine, aitab tagada isikuandmete kaitset. KILP-i vastutav töötleja peab tagama, et juurdepääs KILP-i andmetele oleks kooskõlas andmetöötluse ja isikuandmete kaitse põhimõtetega. KILP-ile juurdepääsu õigus antakse ja selle andmeid väljastatakse üksnes põhjendatud juhul, kui selleks on õigusaktis alus. Isikuandmeid sisaldava teabe töötlemisel tuleb järgida kõiki asjakohaseid õigusakte ja menetlusnorme. Andmesubjekti jaoks on KILP-i andmete töötlemine läbipaistvam, kui selleks on selge regulatsioon. Muu hulgas aitab läbipaistvale andmetöötlusele kaasa KILP-i andmete töötlemise logimine.

→ Töötlemise eesmärk ja mõjuhinnang

Hädaabiteate edastanud isiku andmete töötlemine PPA poolt ei ole uus ning eelnõuga ei kaasne olulist mõju andmetöötlusele. Muutub vaid see, et teatud hädaabiteate esitanud isiku andmeid (asukoht ja kõne metaandmed) töödeldakse edaspidi ka KILP-is. Selle eesmärk on olnud ja on jätkuvalt tagada politsei pädevusse kuuluva operatiivsündmuse taktikaline juhtumine ja lahendamise korraldamine. Läbi selle aitab andmete töötlemine tagada siseturvalisust.

Hädaabiteate edastanud isiku andmeid töödeldakse ka praegu ja eelnõuga see ei muutu. Samuti töötleb PPA talle pandud ülesannete täitmisel teenistus- ja tsiviilrelvade registri andmeid. KILP-i päring selle kohta, kas politseisündmusega seotud isikul või sündmuse aadressil võib olla relvi, ei riiva täiendavalt andmesubjekti õigusi – faktiliselt muutub vaid see, et edaspidi kuvatakse relvade olemasolu KILP-i kaudu ehk sündmusele reageeriv ressurss ei pea tegema päringuid mitmes andmekogus korraga.

Isikuandmeid töödeldakse jätkuvalt seaduses sätestatud alustel, st isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e tähenduses. Samuti ei muutu andmete töötlemise laad, ulatus, kontekst ega eesmärk isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõike 1 tähenduses. Seega ei too eelnõu kaasa suurt ohtu isikuandmete kaitsele, mistõttu ei ole vaja teha isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 35 sätestatud mõjuhinnangut.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamine ei too kaasa lisakulusid ega -tulusid. Eelnõu rakendamiseks vajalikud infotehnoloogilised arendustööd on tehtud, välja arvatud andmekogu andmete käideldavuse turvaosaklassi tõstmine. Selle muudatuse rakendamiseks on PPA ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (edaspidi *SMIT*) valmis 1. jaanuaril 2026. aastal.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, andmekogu andmete käideldavuse turvaosaklassi taseme tõstmine 1. jaanuaril 2026. aastal.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. aasta määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 6 lõike 1 kohaselt eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostöölastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, PPA-le, Häirekeskusele ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele.